

Posudek diplomové práce

Nazev práce: O transplantácii Buddhovho učenia na Západ

Autor: Ján Markoš

Autor predloženej diplomovej práce sa pokúsil prostredníctvom dotazníkového prieskumu (podařilo se mu získať odpovedi od úctyhodného počtu 97 respondentů) zmapovať vnímanie niektorých dôležitých aspektů buddhizmu na Západe – a to ze strany samotných západných buddhistů, ktoré svým dotazníkom cieleň oslovil. Tematicky usporádal své bádání do pěti okruhů, které odpovídají také v dotazníku položeným otázkám: otázka možnosti úplné a úspěšné konverze člověka formovaného západní kulturou k buddhismu, otázka potřeby reformy buddhismu po příchodu na Západ, otázka nejčastějších omylů veřejnosti ve vnímání buddhismu, otázka přínosu buddhismu pro jednotlivé respondenty, otázka přínosu buddhismu pro západní společnost. Podle těchto otázek autor strukturuje také celou práci do jednotlivých kapitol (ačkoli čtvrtou a pátou kapitolu nazývá jinak, takže vazba na čtvrtou a pátou otázku je volná a ne zcela zřetelná). Z důvodů, které v práci vysvětluje, navíc autor v dotazníku uvádí zmíněných pět otázek v opačném pořadí (aby neodradil respondenty), proto se téma první kapitoly týká páté otázky, téma druhé kapitoly se týká čtvrté otázky atd.

Po stručném nastínění zvolené metody autor v jednotlivých kapitolách uvádí vždy nejprve odpovedi respondentů, posléze je komentuje v rozhovoru s odbornou literaturou, tematizující výskyt a podobu buddhismu na Západe, nakonec s kritickým odstupem formuluje vlastní stanoviska. V závěrečné části práce rekapituluje své zjištění a vyvozuje závěry, z nichž některé jsou překvapující a některé nepotvrdily autorovo očekávání.

Otázkou zůstává, jaký je vlastně badatelský výtěžek práce. Autor místy ne zcela důsledně rozlišuje mezi tím, čím buddhismus je, a tím, čím se buddhismus jeví být osloveným respondentům. Jím užívaná odborná literatura (kolísavé kvality a spolehlivosti), kterou konzultuje při analýze a komentáři odpovedí dotazníku, uvádí nevyhnutelně do práce rovinu popisu buddhistických ideí, principů a praktik, tak, jak jsou o sobě, nikoli tak, jak se jeví respondentům autora dotazníku.

Autor vlastně užívá odpovedi dotazníku jako průvodce či východisko k úvahám o možnostech, mezích a úskalích šíření buddhismu v západních společnostech, komentuje základní pojmy a nauky buddhismu a také hlavní prvky a principy buddhistické spirituality – to vše v rozhovoru s výsledky dotazníku na jedné straně a s relevantní odbornou literaturou (ovšem poněkud namátkově vybranou) na straně druhé.

Metodicky je práce stejně tak odvážná, jako problematická. Autor do jisté míry „vynalézá“ metodu kvalitativního výzkumu, bez obeznámenosti s literaturou na toto téma, bez hlubší metodologické reflexe. Výtěžek práce proto vyznívá do jisté míry nejednoznačně. Vzhledem k vysloveným připomínkám navrhuji hodnocení C až D.

7. 6. 2010

Pavel Hošek